

NÁZEV AKCE	Stanovisko k Národní zprávě SWD (2020) 502
DATUM ZVEŘEJNĚNÍ	9. 3. 2020
KONTAKTNÍ OSOBA	Vladimíra Drbalová
TELEFON	225 279 601
E-MAIL	vdrbalova@spcr.cz

Politický kontext:

Dne 17. 12. 2019 vydala Evropská Komise **Roční zprávu o udržitelném růstu** (ASGS) COM (2019) 650 a **návrh Společné zprávy o zaměstnanosti**. Tím byl zahájen další cyklus Evropského semestru 2020. Dne 26. 2. 2020 učinila Komise další krok a vydala národní zprávy pro jednotlivé členské státy (*country reports*). Zatímco v roce 2019 se v nich Komise soustředila na investiční priority členských států, v letošním roce hodnotí národní zprávy také naplňování cílů udržitelného rozvoje (SDGs) Agendy 2030. Tento krok je v souladu se strategií Komise o udržitelné Evropě.

Národní zpráva o Česku:

- Komise vychází z faktu, že se ekonomický růst zpomaluje a jeho pokles bude pokračovat i v roce 2021. **Chce-li si Česko udržet dosaženou úroveň životních standardů podpořených otevřenou obchodní strategií a zahraničními investicemi musí změnit růstový model, diversifikovat ekonomiku, zvýšit produktivitu a zaměřit se na zboží a služby s vyšší přidanou hodnotou.** Stav ekonomiky bude záviset i na schopnosti Česka vyrovnat se se **stárnutím obyvatelstva, technologickými změnami a cíli environmentální udržitelnosti.**
- Komise stále **pozitivně hodnotí výkonnost pracovního trhu**, nicméně opakovaně zdůrazňuje, že nedostatky a trhu práce a chybějící dovednosti přetrvávají a jednotkové náklady práce mohou brzdit další růst.
- Česko implementuje uspokojivě principy **Evropského pilíře sociální práv (EPSP)**. Vede si dobře v boji s chudobou a sociálním vyloučením. Za EU hluboce zaostává, pokud jde o rozdíl v odměňování žen a mužů (pay gap). Základní digitální dovednosti obyvatel jsou nad průměrem EU. Pokud chce Česko zvládnout digitální transformaci, musí se zaměřit na **rozvoj pokročilých digitálních dovedností.**
- **Česko plní cíle strategie Evropa 2020** v oblasti zaměstnanosti, boji s chudobou a sociálním vyloučením, obnovitelných zdrojích energie a redukcí skleníkových plynů. Dlouhodobou výzvou je investiční cíl do VaV.
- Česko pokročilo i v **naplňování cílů udržitelného rozvoje (SDGs) OSN**, zejména pokud jde o boj chudobou (SG 1) nebo snižování nerovností (SDG 10). Další pokrok se očekává zejména, pokud jde o klimatické akce (SDG 13) a rovných příležitostech pro ženy a muže (SDG 5).
- **Pokrok v naplňování Specifických doporučení pro rok 2019** hodnotí Komise jako částečný nebo omezený. Kritika opakovaně směřuje k dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí – penzijní systém a zdravotnictví.
- Komise **negativně komentuje vysoké zdanění práce, rostoucí ceny bydlení, nedostatky v systému sociální ochrany, nízkou atraktivitou učitelské profese, vážnoucí rozvoj dopravní infrastruktury, překážky v podnikání, slabá podpora malých domácích inovativních podniků, obtíže spojené s dosažením klimatické neutrality, regionální disparity.**
- Komise vidí jako velkou příležitost pro Česko nové digitální technologie. **Pozitivně vnímá, že robotizace tažená zahraničními investicemi je již významným komponentem české ekonomiky.**

V současné době je automatizace a robotizace hlavní politickou prioritou, ale pokrok není zatím viditelný. Zapotřebí jsou účinné a udržitelné investice do dovedností.

Dosažené výsledky z pohledu zaměstnavatelů a podnikatelů

- Svaz průmyslu a dopravy ČR (Svaz) obecně může souhlasit se zněním letošní národní zprávy, kritikou Komise v řadě oblastí i potencionálním scénářem dalšího rozvoje české ekonomiky v souladu s cíli udržitelného rozvoje OSN i výzvami v podobě nepříznivého demografického vývoje a rozvoje nových technologií.
- ČR musí vycházet z faktu, že dochází ke zpomalení hospodářského růstu a měla by se na to připravit. **Vláda musí šetřit zejména v provozních výdajích i např. pomocí digitalizace, a nesmí škrtnout klíčové investice.**
- Svaz se současně domnívá, že současný růstový model ČR (přiliv PZI, malá otevřená ekonomika, průmyslová země) ještě nedosáhl absolutně svých limitů. **Dokončení jednotného trhu EU a ambicióznější obchodní politika mohou být dalším impulsem pro jeho další vývoj.**
- Svaz nerozporuje, že je **třeba diverzifikovat ekonomiku. Ekonomiku je třeba digitalizovat, zavádět aspekty Průmyslu 4.0., zvýšit produktivitu a přidanou hodnotu.** Zpracovatelský průmysl je klíčovým odvětvím ČR a je třeba umožnit jeho další rozvoj.
- Mezi největší výzvy bude patřit **transformace na nízkouhlíkové hospodářství, oběhové hospodářství a konkrétně např. v automobilovém sektoru na elektromobilitu.** Podpora je třeba jak ze strany státu (např. budování dobíjecích stanic, odstranění daňových překážek pro využití elektromobilů, vyřešení garážování vozidel na zemní plyn), tak EU (např. díky předepsaným klimatickým cílům je třeba daleko větší finanční alokace do Fondu pro spravedlivou transformaci a větší podporu uhelným regionům).
- **Klimatickou neutralitu je CZ schopna zajistit** a zavázala se k ní s podmínkou akceptace jádra ze strany EU. **Problémem není právní a institucionální rámec, ale přírodní podmínky.** Stát musí odbourat politické překážky podpory, respektovat technologickou neutralitu mezi jednotlivými OZE se zohledněním nákladovosti a nevylučovat některé politicky vybrané zdroje. **Nicméně ČR plní své závazky a cíle EU.** (Ve zprávě je rozpor mezi tvrzením, že **plníme cíle EU2020 a hodnocením v kapitole obnovitelných zdrojů**).
- Pokud jde o graf energetické náročnosti, Svaz uvádí, že jde o špatný indikátor. Indikátor nezohledňuje skladbu ekonomiky. **Cílem přece je harmonizace energetické náročnosti jednotlivých odvětví napříč EU a ne harmonizace struktury ekonomiky.** Nelze porovnávat průmyslové země se zeměmi založenými na službách. **Je třeba také porovnávat energetickou náročnost podle parity kupní síly přepočtenou na průměr EU, kde jsou výsledky jiné.**
- Ke konstatování, že ČR je ekonomika závislá na uhlí, Svaz dodává, že **ČR usiluje o výstavbu nových jaderných zdrojů, které jsou klimaticky neutrální. Bohužel EK odmítá tyto zdroje na rozdíl od jiných podporovat.**
- Ke grafu finální spotřeby za dopravu doplňujeme, **že je třeba se také zaměřit na obnovu vozového parku a odstranění vozidel nesplňujících emisní limity platné v době jejich uvedení na trh** ((např. odmontované filtry pevných částic či obcházení vstřikování AdBlue).
- Svaz souhlasí, že v rámci Strategie 2020 nebyly **cíle týkající se veřejných výdajů na výzkum a vývoj zatím splněny.** K průměrným výsledkům domácího VaV Svaz dodává, že **ČR musí s větší rychlostí a razancí zavádět opatření na podporu podnikového VaV, zároveň musí stát do něj dostatečně investovat.** Veřejná správa se také musí vyvarovat některým formalistickým postupům (např.

u finanční správy a odpočtů na VaV), více uplatňovat klientský přístup a odstraňovat další překážky investic do VaV. (ČR je současně oficiálně považována za **nejinovativnější ekonomiku ze zemí V4**).

- Komise již 6 let kritizuje **veřejné finance a opatření k zajištění jejich dlouhodobé udržitelnosti**. (Současně je třeba konstatovat, že se (po 17 letech) posunulo v hodnocení úvěrové spolehlivosti u agentury Moody's na úroveň Aa3, a to na základě zlepšujících se rozpočtových ukazatelů „na základě vládních ekonomických reforem“).
- Svaz nemůže tak úplně podpořit tvrzení Komise o „*neexistence konkrétních opatření*“, která by řešila stoupající náklady související se stárnutím obyvatelstva. S vidinou horizontu 30 let jediné konkrétní opatření může být **nastavit mechanismus a měnit jeho parametry. Důchodový systém CZ je několik let v přebytku a do roku 2030 zřejmě bude**. To je důvod, proč při poslední revizi nebyl prodlužován věk odchodu do důchodu. V případě změny situace, pravidelná revize po 4 letech přijme ta „*konkrétní*“, a hlavně odpovídající opatření. Zřejmě by parametricky prodloužila termín odchodu do důchodu (počítá se, že při příští revizi k tomu dojde). Dále se konkrétně řeší např. rozsah systému, zda nevyjmout invalidní důchody a nehradit je z jiných zdrojů.
- EK správně konstatuje, že v ČR je velmi **vysoké zdanění práce**.
- **Pokud jde o vývoj mezd, největším problémem a do budoucna bariérou je spíše rychlost jejich růstu**. Poslední dva roky byl rekordní (i přes 8 % meziročně), firmy se v některých oborech kvůli nedostatku pracovníků předhánějí ve mzdách a v benefitech, což už někde tlačí jednotkový náklady nahoru rychlejším tempem než produktivitu.
- EK správně uvádí **nedostatečný pokrok ve výstavbě dopravní infrastruktury**, která je základním předpokladem konkurenceschopnosti. Zásadní překážkou není finanční problém (to platilo do roku 2014), ale především komplikovaná legislativa. Svaz se obává, že **deklarované snahy vlády o zásadní rekodifikaci stavební legislativy nejspíše nebudou naplněny. Stát ustoupil ze svých ambicí a nechce zavést jednotný systém** - stavební úřady zůstanou zachovány na obcích. Vzniká tak dvoukolejnost systému. S vysokou pravděpodobností nedojde ke slibovanému sloučení všech řízení/povolení u povolovacích procesů do jednoho řízení/povolení (např. integrovaného povolení u velkých průmyslových provozů nebo povolení k nakládání s vodami, jež se týká naprosté většiny průmyslových staveb i řady dopravních a jiných staveb). **Neintegrace nakládání s vodami je problematická**. Stát upustil od slibu, že nesloučené úřady budou mít u stavebního řízení/povolení pouze možnost vyjádřit se, a nebudou mít závazné stanovisko. Závazné stanovisko bude dle posledních informací zachováno v řadě případů u památkářů, hasičů a někdy také u orgánů ochrany krajiny.
- **Nedostatek některých profesí na trhu práce a nesoulad nabízených dovedností s potřebami podniků** s potřebnými dovednostmi (skills mismatches) jsou **překážkou pro další rozvoj a konkurenceschopnost podniků a ekonomický růst**.
- S tím souvisí i konstatování Komise, **že ženy mezi 25 – 49 lety s malými dětmi jsou na trhu práce stále podzastoupeny**. Díky ESF se zvýšil počet zařízení pro předškolní děti, ale míra umístění dětí do 3 let do formální péče je stále pod průměrem EU. To má vliv i na kritizovanou výši rozdílu v odměňování žen a mužů (pay gap) a rozdílu v penzích. **ČR by měla podpořit naplňování Akčního plánu EK v boji proti nerovnému odměňování ve všech definovaných oblastech**. Zejména na v odstraňování segregace na trhu práce, stereotypů ve vzdělávání a volbě povolání, přípravy žen na řídicí pozice a zajištění dostatečné kapacity a dostupnosti předškolních zařízení pro děti a pečovatelských zařízení pro závislé osoby.
- **Pokud jde o vzdělávání**, opakovaně přílišná akcentace inkluze, začleňování, základního a předškolního vzdělávání. Z pohledu zaměstnavatelů **malý důraz na odborné vzdělávání, rozvoj**

spolupráce škol a firem, celoživotní učení. Inkluze má vysokou finanční náročnost. Princip individuální integrace přináší zásadní problémy v nepřípravenosti učitelů, finanční náročnosti podpůrných opatření, nedostatku (resp. nedostupnosti) speciálních pedagogů, psychologů na jednotlivých školách. Pokud jde **KOMPAS** - zatím Svaz viděl jen první výstupy, není zcela přesvědčen o kvalitě navrženého systému. **Nedostatek učitelů se týká také učitelů odborných předmětů SŠ, učitelé praxe a odborného výcviku atd.** Svaz podporuje možnost odborníků z praxe a uznání odborné kvalifikace s povinností si do určité doby doplnit pedagogické vzdělání. Vše záleží na výši platů. Současná úroveň učitelské profese není pro kvalitní lidi atraktivní. **Platy nerostou dostatečně.** (slib z vládního prohlášení - **45 000 Kč učitelům v průměru v roce 2021**). Pokud jde o **odborné vzdělávání a přípravu, není ze strany MŠMT žádný posun.** Probíhající aktivity (návrh uzákonění duální větve, pilotáž rozšířených prvků duálu) vycházejí z iniciativy Svazu, MPO, částečně krajů. MŠMT zatím podporu jen deklaruje. **Chybí připravovaná strategie vzdělávání 2030+.** **Celoživotní učení, rekvalifikace - systém je vybudován (z prostředků ESF), ale dále se nerozvíjí.** Je patrná snaha státu odstavit zaměstnavatele (a jimi zřízené Sektorové rady) od spolupráce na systémech. NSP (národní soustava povolání) se na MPSV už 3 roky neaktualizuje, u NSK (národní soustava kvalifikací) končí spolupráce MŠMT - SP/HK v roce 2020. Zaměstnavatelé podporují myšlenku "**vnitrofiremních rekvalifikací**", jako vhodný záchranný prvek při nástupu Průmyslu 4.0 financovaný z národní APZ.